

PERSONÁLIE

NAJVYŠŠIA GENERALITA RAKÚSKO-UHORSKEJ ARMÁDY ZA VEĽKEJ VOJNY (S PÔVODOM NA ÚZEMÍ DNEŠNÉHO SLOVENSKA)

TIBOR BALLA

BALLA, Tibor: The Highest Generality of the Austrian-Hungarian Army during the Great War (with origin in the territory of today's Slovakia). *Vojenská história*, 4, 22, 2018, pp 197-214, Bratislava.

The author presents the personal stories of six members of the highest generality in the Austrian-Hungarian Army during the World War I. He follows their origin, family relations and career development including accolades. The following personalities have been introduced: Žigmund Bacsák, Štefan Bartheldy, Samuel Hazai, Heinrich Kummer, Eduard Plank, Karol Tersztyánszky.

Military history. Austria-Hungary. World War I. Personalities of the Austrian-Hungarian Army (born in the territory of Slovakia).

Rakúsko-uhorské (maďarské) vyrovnanie roku 1867 a následná vojenská reforma, ktorej základným východiskom boli viaceré zákony z roku 1868, sa prejavili v zrode novej podoby a štruktúry ozbrojených síl Rakúsko-Uhorska na jedno celé polstoročie.

Branná moc monarchie sa členila na viacero zložiek. Spoločné sily predstavovala cisárska a kráľovská (ďalej V skratke c. a k., resp. c.-k.) armáda (Kaiserliche und Königliche Armee) a cisárske a kráľovské vojnové loďstvo (Kaiserliche und Königliche Kriegsmarine). Teritoriálny charakter mali cisársko-kráľovská vlastibrana (Keiserlich-königliche Landwehr) v Predlitavsku a uhorská kráľovská (ďalej V skratke uhor. kráľ.) vlastibrana (Magyar királyi Honvéd) v Uhorsku. Obidve vlastibrany spadali pod kompetenciu ministerstiev obrany v rakúskej a uhorskej časti monarchie. Tie riadili aj cisársko-kráľovskú domobranu (Keiserlich-königliche Landsturm) v rakúskej časti monarchie a uhorskú domobranu (Népfelkelés) v Uhorsku, ktoré sa aktivovali iba v prípade vojny. Po maďarsko-chorvátskom vyrovnaní bola zriadená chorvátsko-slovinská vlastibrana (Hrvatsko Domobranstvo).

Od augusta 1914 bolo do ozbrojených síl habsburskej monarchie zmobilizovaných v rámci 6 armád 3,2 milióna osôb; vo vojnovom námorníctve v rámci dvoch bitevných rojov, jednej flotily krížnikov a dvoch flotíl torpédoorcov slúžilo 34-tisíc námorníkov.

Najvyšším veliteľom ozbrojených síl habsburskej monarchie bol panovník – cisár a kráľ František Jozef I. (panoval v rokoch 1848 – 1916), ktorého v dôsledku skonu nahradil v novembri 1916 Karol Habsburský-Lotrinský, ako cisár vládol pod menom Karol I., ako uhorský kráľ Karol IV.

Vojenské ozbrojené sily, čiže armádu a námorníctvo, riadila jednotná generalita, ktorej pôsobnosť sa vzťahovala na všetky zložky ozbrojených síl, teda spoločnú armádu, vlastibrany i domobrany. Za Veľkej vojny v rokoch 1914 – 1918 bolo v aktívnej službe okolo 1 200 generálov.

V rámci generality habsburskej monarchie sa rozlišovali tieto hodnostné stupne:

Generálmajor (nem. Generalmajor, maď. vezérőrnagy) bol prvou generálskou

hodnosťou; obvykle stál na čele brigády, ktorá zväčša pozostávala zo 6- až 8-tisíc mužov.

Polný podmaršal (nem. Feldmarschalleutnant, altábornagy) spravidla velil divízií, ktorá mala okolo 15- až 20-tisíc mužov.

Tretí supeň generality tvorili generáli zbraní, čiže **generál pechoty** (nem. General der Infanterie, maď. gyalogsági tábornok), **generál jazdeckva** (nem. General der Kavallerie, maď. lovassági tábornok), **generál poľný zbrojmajster** (nem. Feldzeugmeister, maď. tábornagy), ktorí stáli na čele armádnych zborov v sile po 30- až 40-tisíc mužov.

Za vojny (od mája 1915) bola zavedená hodnosť **generálplukovník** (nem. Generaloberst, maď. vezérezredes), ktorý zväčša velil armáde v počte 100- až 200-tisíc mužov.

Polný maršal (nem. Feldmarschall, maď. tábornagy) bol najvyššou vojenskou hodnosťou v habsburskej monarchii, za vojny velil skupine armád, ktorá dosahovala počet viacero stotisíc vojakov.

Generalite či presnejšie samotným c.-k. generálom Rakúsko-Uhorska v období prvej svetovej vojny sa v modernej maďarskej historiografii – až na výnimky¹ – nevenovala pozornosť. To isté možno vo veľkej miere konštatovať aj o českej, slovenskej či chorvátskej odbornej literatúre. Rozhodol som sa prispieť k lepšiemu poznaniu životných a kariérnych okolností príslušníkov generality, a to formou faktograficko-encyklopedického spracovania.

Viac než desaťročné bádanie v domácich i zahraničných archívoch som v roku 2010 zhmotnil v monografii venovanej rakúsko-uhorským maršalom, generálplukovníkom a generálom zbraní za Veľkej vojny.² V uvedenej práci, ktorá je prvou zo série ďalších pripravovaných monografií o generáloch nižších hodností, podávam údaje o 178 príslušníkoch týchto najvyšších generálskych hodností. Šesť z nich, ktorí sú predmetom tejto štúdie, malo pôvod na území dnešného Slovenska.

Pri každom uvedenom generálovi sú uvedené základné biografické údaje vrátane rodinných pomerov a vierovyznania, nadobudnuté vzdelanie a jazykové vedomosti, domáce a zahraničné vyznamenania, hodnostný postup a priebeh služobného zaradenia, dôležitejšie autorské práce príslušného generála, poznámka a napokon posledná rubrika, kde sa uvádzajú v skratke odkazy na pramene a literatúru.

Aj pre slovenskú odbornú verejnosť môžu byť zaujímavé údaje o jazykových vedomostiach príslušných generálov. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že v c.-k. armáde boli od reformy roku 1868 oficiálne stanovené tri jazykové okruhy. Veliaca reč (Kommandosprache) bola v celej armáde nemčina, bola jazykom povelov, výcvikových predpisov. Služobná reč (Dienstsprache) bola jazykom písomností a služobného styku v rámci miest velenia, používala sa teda nemčina a maďarčina, prípadne chorvátčina. Tretím jazykom bola tzv. plukovná reč (Regimentsprache), ktorou sa stal jazyk takej národnostnej skupiny vojakov, ktorí tvorili najmenej 20 % stavu v pluku či inej samostatnej jednotke. Táto reč sa najčastejšie používala pre dorozumenie s mužstvom v rámci pluku. Každý dôstojník a kadet, ktorý k príslušnému pluku nastúpil, si mal do troch rokov osvojiť plukovný jazyk, aby sa v ňom mohol dohovoriť s podriadenými. Poručíci mohli byť dokonca povýšení až po zvládnutí plukovnej reči. Jestvovali pritom aj také pluky, kde slúžili vojaci piatich národností, takže v rámci týchto plukov sa používalo viacero plukovných jazykov. V rámci c.-k. armády a rakúskej vlastibrany bolo iba 142 útvarov s jediným plukovným jazykom.³

¹ Deák, István: Volt egyszer egy tisztikar. A Habsburg-monarchia katonatisztjeinek társadalmi és politikai története 1848 – 1918. Budapest 1993.

² Balla, Tibor: A Nagy Háború osztrák-magyar tábornokai. Tábornagyok, vezérezredesek, gyalogsági és lovassági tábornokok, tábornagyok. Budapest : Argumentum, 2010

³ Bližšie pozri Die Habsburgermonarchie 1848 – 1918. Bd. V. Die bewaffnete Macht. Wien 1987, s. 97-99, kde sa uvádzajú počty dvoj- a viacjazyčných plukov, ako aj pluky tzv. rasovo čisté

Spomedzi 178 príslušníkov najvyššej generality popri nemčine ako služobnom jazyku ovládalo perfektne 27 generálov (15,1 %) maďarčinu, 11 generálov francúzštinu, po 10 češtinu a taliančinu,⁴ srbčinu, latinčinu a moravský jazyk. V tejto súvislosti možno ako zaujímavosť uviesť, že v tej či onej miere (od stupňa perfektne, dobre či primerane služobnej potrebe až po dostačujúco alebo čiastočne) slovenský jazyk ovládalo 24 generálov (13,48 %), medzi nimi aj dvaja rakúsky arcivojvodovia z habsburskej dynastie.⁵

Bacsák, Siegmund von Benefa [Žigmund Bačák, benefai Bacsák Zsigmond]

titulárny generál jazdectva (General der Kavallerie, lovassági tábornok)

25. 11. 1848, Sása (Prešporská stolica) – 21. 4. 1920, Hidja (župa Tolna)

Vierovyznanie: katolík

Rodinný stav: ženatý

Deti: 1 dcéra

Meno a povolanie otca: Bacsák Miklós, statkár

Vzdelanie: základné súkromné v rodičovskom dome; maturita a 1. ročník Právnickej akadémie v Prešporku, dnes Bratislava (1866); vojenský prípravný kurz vo Viedni (1869); Vojenský ústav pre učiteľov jazdectva vo Viedni (1876 – 1878)

Jazykové znalosti: maďarčina a nemčina (perfektne), slovenčina (primerane služobnej potrebe), angličtina (čiastočne)

Domáce vyznamenania: Vojenský záslužný kríž 3. stupňa (MVK3., 6. 4. 1893); Rad Železnej koruny, 3. trieda – rytier (EKO-R3, 12. 10. 1904); Vojenský služobný odznak pre dôstojníkov 3. triedy (D3, 12. 4. 1894); bronzová Jubilejná pamätná medaila pre ozbrojené sily z roku 1898 (MJM98, 2. 12. 1898); Rad Leopolda, 3. trieda – rytier (LO-R, 14. 9. 1910); Vojenský služobný odznak pre dôstojníkov 2. triedy (D2, 12. 4. 1909); Jubilejný kríž z roku 1908 na vojnovnej stuhe (MJK08, 2. 12. 1908); Fejérváryho jubilejná bronzová medaila (FJBÉ, 9. 8. 1911); Rad Železnej koruny, 2. trieda – komandér (EKO-R2, 13. 8. 1915)

Zahraničné vyznamenania: pruský Rad Červeného orla 2. triedy – komandér s hviezdou (16. 4. 1908)

Tituly: tajný radca (16. 5. 1917)

Hodnostný postup: husár (12. 4. 1869); kadet (19. 9. 1869); poručík (1. 11. 1869); nadporučík (1. 11. 1874); kapitán 2. stupňa (1. 5. 1882); kapitán 1. stupňa (1. 11. 1886); major (1. 5. 1893); podplukovník (1. 11. 1895); plukovník (1. 11. 1898); generálmajor (1. 5. 1905); poľný podmaršal (1. 5. 1909); titulárny generál jazdectva (4. 11. 1913)

Služobné zaradenie: c.-k. 4. husársky pluk, Klatovy (od 12. 4. 1869); c.-k. 14. husársky pluk, Maribor (od 19. 9. 1869); c.-k. 10. husársky pluk, Nové Zámky (1. 11. 1869); c.-k. 16. husársky pluk, Debrecín (od 1. 10. 1873); učiteľ na vojenskej jazdeckej kadetnej škole, Hranice na Moravě (od 26. 8. 1878); učiteľ jazdectva na c.-k. brigádnej dôstojníckej škole, Veľká Sibiň, dnes Sibiu (1. 11. 1881); c.-k. 16. husársky pluk, Debrecen (od 1. 5. 1882); učiteľ jazdectva na c.-k. brigádnej dôstojníckej škole, Tarnopol, dnes Ternopil' (od 1. 11. 1883); učiteľ jazdectva na Vojenskom jazdeckom učilišti, Viedeň (od 1. 11. 1884); veliteľ roty c.-k. 7. husársky pluk, Cegléd (od 15. 7. 1889); c.-k. 10. husársky pluk, Tolna (od 1. 1. 1892); učiteľ jazdectva na Vojenskom jazdeckom učilišti, Viedeň (od 1. 8. 1892); veliteľ 2. oddielu c.-k. 10. husársky pluk (od 15. 6. 1895), súběžne veliteľ brigádnej dôstojníckej školy, Nyíregyháza (15. 10. 1896 – 30. 4. 1897); c.-k. Komisia č. 5

(reinrassig), t. j. pluky, kde mužstvo príslušnej národnosti tvorilo viac ako 90 %.

⁴ Perfektne slovensky vedel generál pechoty Rudolf Králiček, pozri Balla, c. d., s. 194-195.

⁵ Rozbor a štatistický prehľad jazykových znalostí pozri Balla, c. d., s. 31-32, passim.

pre doplňovanie koní jazdeckého (hipomobilného) vojska, Nagykanizsa (od 17. 2. 1898); náčelník c.-k. Komisie č. 7 pre doplňovanie koní jazdeckého vojska, Miškovec, dnes Miskolc (od 25. 3. 1898); náčelník c.-k. Komisie č. 1 pre doplňovanie koní jazdeckého vojska, Budapešť (od 21. 2. 1902); pridelený k c.-k. generálnemu inšpektorovi záložného jazdeckého vojska, Viedeň (od 1. 5. 1905); c.-k. generálny inšpektor záložného jazdeckého vojska, Viedeň (od 8. 5. 1905); c.-k. generálny inšpektor záložného jazdeckého vojska a prednosta oddelenia 3/R na Ministerstve vojenstva, Viedeň (od 13. 7. 1908); c.-k. generálny inšpektor záložného jazdeckého vojska, Viedeň (od 24. 3. 1910); penzionovaný 1. 6. 1917, Hajdúpusztaapáti

Poznámka: Rodina získala uhorské šľachtictvo 19. 1. 1626. Menovaný ovdovel 26. 9. 1901, roku 1904 sa opäť oženil; 24. 4. 1920 bol pochovaný na cintoríne v obci Hidja.

Pramene: KA AKVI 71. škatuľa; KA MKSM 1911 36-2/1-3; KA MS Allg 350., 465.; KA Pensionsbuch Band IV., s. 33; KA *Pallua–Gall*, s. 39; PVBL 122/1915, s. 2989; *Alföldi* 56–s. 60.; *Kempelen* I. k. (zv.), s. 199–201.

Bartheldy, Stefan, von Zsarnócza [Štefan Bartheldy, zsarnóczai Bartheldy István] titulárny generál poľný zbrojmajster (Feldzeugmeister, táborszernagy)

18. 8. 1854, Žarnovica (Hontianska stolica) – 26. 5. 1929, Budapešť (župa Pest-Pilis-Solt-Kiskun)

Vierovyznanie: katolík

Rodinný stav: ženatý

Deti: 2 synovia, 1 dcéra

Povolanie otca: hlavný notár uhorskej kráľovskej dištriktnej tabule

Vzdelanie: jedna trieda gymnázia v Trnave; Vojenský vyšší ústav, Kőszeg (1867 – 1870); Vojenská technická škola, Hranice na Moravě (1870 – 1873); Vojenská technická akadémia vo Viedni (1873 – 1877); Vojnová škola vo Viedni (1888 – 1890)

Jazykové znalosti: nemčina a maďarčina (perfektne), slovenčina (dobre), francúzština (dostačujúco)

Domáce vyznamenania: Vojnová medaila (KM, jún 1879); bronzová Jubilejná pamätná medaila pre ozbrojené sily z roku 1898 (MJM98, 2. 12. 1898); bronzová Vojenská záslužná medaila – Signum laudis (BMVM, 29. 5. 1901); Vojenský služobný odznak pre dôstojníkov 3. triedy (D3, 1. 9. 1902); Rad Železnej koruny, 3. trieda – rytier (EKO-R3, 26. 3. 1905); Jubilejný kríž z roku 1908 na vojnovnej stuhe (MJK08, 2. 12. 1908); Vojenský služobný odznak pre dôstojníkov 2. triedy (D2, 1. 9. 1912); Vojenský záslužný kríž 2. stupňa s vojnovou dekoráciou (MVK2. KD, 6. 7. 1915)

Zahraničné vyznamenania: pruský Rad Červeného orla 3. triedy (11. 10. 1897); španielsky Vojenský záslužný rad 4. triedy – veľkokríž (19. 10. 1909); nemecký (pruský) Železný kríž 1. a 2. triedy (14. 6. 1915); bavorský Vojenský záslužný rad 1. triedy s mečmi (24. 1. 1916)

Tituly: uhorské šľachtictvo s predikátom (4. 6. 1916)

Vojnové ťaženia: ako poručík sa roku 1878 zúčastnil na anexii Bosny a Hercegoviny, no v priamej bojovej akcii nebojoval.

Hodnostný postup: poručík (1. 9. 1877); nadporučík (1. 1. 1883); kapitán 2. stupňa (1. 8. 1889); kapitán 1. stupňa (1. 11. 1890); major (1. 11. 1895); podplukovník (1. 5. 1898); plukovník (1. 11. 1901); generálmajor (1. 5. 1908); poľný podmaršal (1. 11. 1911); titulárny generál poľný zbrojmajster (13. 5. 1917)

Služobné zaradenie: c.-k. 3. poľný delostrelecký pluk, Komárno (od 1. 9. 1877); c.-k. 10. poľný delostrelecký pluk, Wiener Neustadt (od 1. 5. 1883); učiteľ maďarčiny

a matematiky vo vojenskej nižšej reálnej kadetnej škole, Kőszeg (od 1. 9. 1883); c.-k. delostrelecký pluk 6. vojenského zboru v Košiciach (od 1. 9. 1885); uhor. kráľ. 9. honvédskeho pluku pešej polbrigády v Košiciach (od 31. 12. 1887); uhor. kráľ. 13. honvédskeho pluku pešej polbrigády v Prešporku (od 1. 11. 1888); hlavný štáb c.-k. 4. vojenského zboru v Budapešti (od 1. 10. 1890); učiteľ taktiky a dejín vojenstva na uhor. kráľ. honvédskej Akadémii Ludovika v Budapešti (od 1. 10. 1891); poverený velením 2. práporu uhor. kráľ. 10. honvédskeho pešieho pluku v Jágri, dnes Eger (od 1. 10. 1895); veliteľ 2. práporu uhor. kráľ. 10. honvédskeho pešieho pluku v Jágri, dnes Eger (od 1. 11. 1895); dôstojnícky adjutant veliteľstva uhor. kráľ. 1. honvédskeho dištriktu v Budapešti (od 1. 8. 1896); náčelník jazdeckej inšpekcie hlavného štábu uhor. kráľ. honvédskeho v Budapešti (od 8. 3. 1900); veliteľ uhor. kráľ. 24. honvédskeho pešieho pluku v Brašove, dnes Braşov, (od 25. 4. 1901); poverený velením uhor. kráľ. 79. honvédskej pešej brigády v Budapešti (od 7. 7. 1905); veliteľ uhor. kráľ. honvédskej Akadémie Ludovika v Budapešti (od 27. 12. 1905); personálna záloha uhor. kráľ. honvédskej Akadémie Ludovika v Budapešti (od 14. 9. 1908); veliteľ uhor. kráľ. 75. honvédskej pešej brigády v Koložvári, dnes Cluj-Napoca (od 5. 11. 1908); veliteľ uhor. kráľ. 3. honvédskeho dištriktu v Košiciach (od 1. 11. 1911); uvoľnený z funkcie (od 4. 4. 1914); dovolenka s čakaním v Košiciach (od 1. 9. 1914); veliteľ užockej skupiny na ruskom fronte (od 13. 1. 1915); veliteľ uhor. kráľ. 38. honvédskej divízie na ruskom fronte (17. 1. 1915 – 12. 6. 1915); náčelník ministerskej kontrolnej mobilnej komisie uhor. kráľ. 1. honvédskeho dištriktu v Budapešti (1916); dovolenka s čakaním v Budapešti (od 1. 7. 1917); penzionovaný 30. 8. 1917, Budapešť

Pramene: KA AKVI 101. škatuľa; HL AKVI 13192.; KA GBBL Abgang I/II. 3/65.; GBBL NAR 20. škatuľa; KA MKSM 1914 70-1/36, 1917 70-1/82; KA AOK KPQ 99. škatuľa; KA NL B/1075 XXVII., XXVIII.; KA Pensionsbuch Band IV., s. 292.; KA *Pallua-Gall* 1903, s. 83; RK 1913/66., s. 644, 1914/49, s. 427, 1915/71, s. 999; Révai Új Lexikona II. 1998, s. 502–503; *Bachó*, s. 962; *Gerő*, s. 17; NYUKOSZ 1929/16. sz, s. 1; *Kempelen* XI. k. (zv.), s. 246.

Hazai, Samuel, Freiherr von [Samuel Hazai, Hazai Samu, báró]

generálplukovník (Generaloberst, vezérezredes)

26. 12. 1851 Rimavská Sobota (Gemerská stolica) – 10. 2. 1942, Budapešť (župa Pest-Pilis-Solt-Kiskun)

Vierovyznanie: katolík

Rodinný stav: ženatý

Deti: 2 synovia, 1 dcéra

Povolanie otca: továrnik a veľkoobchodník s liehovinami

Vzdelanie: šesť tried gymnázia v Rimavskej Sobote; obchodná akadémia v Budapešti; dôstojnícky kurz na uhor. kráľ. honvédskej Akadémii Ludovika v Budapešti (1873 – 1874); vyšší dôstojnícky kurz na uhor. kráľ. honvédskej Akadémii Ludovika v Budapešti (1878 – 1879); Vojnová škola vo Viedni (1879 – 1881)

Jazykové znalosti: maďarčina a nemčina (perfektné), francúzština a slovenčina (primerane služobnej potrebe)

Domáce vyznamenania: bronzová Jubilejná pamätná medaila pre ozbrojené sily z roku 1898 (MJM98, 2. 12. 1898); bronzová Vojenská záslužná medaila – *Signum laudis* (BMVM, 8. 3. 1900); Vojenský služobný odznak pre dôstojníkov 3. triedy (D3, 28. 4. 1901); Rad Železnej koruny, 3. trieda – rytier (EKO-R3, 3. 6. 1904); Rad Leopolda, 3. trieda – rytier (LO-R, 10. 4. 1908); Jubilejný kríž z roku 1908 na vojnovéj stuhe (MJK08, 2. 12. 1908); Vojenský služobný odznak pre dôstojníkov 2. triedy (D2, 28. 4. 1911); Fejérváryho jubilejná bronzová medaila (FJBÉ, 9. 8. 1911); Rad Železnej koruny,

1. trieda – veľkokríž (EKO-R1, 12. 8. 1913); Vojenský záslužný kríž 1. stupňa s vojnovou dekoráciou (MVK1. KD, 3. 2. 1915); Čestné vyznamenanie Za zásluhy o Červený kríž, zlatá hviezda s vojnovou dekoráciou (VSt-RK KD, 3. 3. 1915); Rad Leopolda, 1. trieda – veľkokríž (LO-GK, 1. 6. 1916); Vojnová dekorácia k Radu Leopolda, 1. triedy – veľkokríža (KD z. LO-GK, 10. 8. 1916); Veľká vojenská záslužná medaila za najvyššie pochvalné uznanie – Veľké Signum laudis (GMVM, 25. 11. 1916); Veľká vojenská záslužná medaila za najvyššie pochvalné uznanie – Veľké Signum laudis s vojnovou dekoráciou a s opakovanou sponou (GMVM KD m. WS, 19. 2. 1917), Vojenský záslužný kríž 3. stupňa s vojnovou dekoráciou s briliantmi (MVK3. KD in Br., 12. 8. 1918).

Zahraničné vyznamenania: španielsky Vojenský záslužný rad 4. triedy – veľkokríž (19. 10. 1909); pruský Rad Červeného orla 1. triedy (13. 2. 1913); čiernohorský Rad Danila I. Za nezávislosť Čiernej Hory 1. triedy (12. 4. 1915); nemecký (pruský) Železný kríž 1. a 2. triedy (12. 4. 1915); bavorský Vojenský záslužný rad 1. triedy (30. 12. 1915); württemberský Rad Württemberskej koruny 1. triedy s mečmi (17. 1. 1916); saský Rad Alberta 1. triedy – veľkokríž s mečmi (29. 1. 1916); pruská Medaila Za zásluhy o Červený kríž 2. a 3. stupňa (5. 4. 1916); turecký Rad Medžidi 1. triedy, turecká zlatá Medaila Imtiyaz, turecká Vojenská medaila – Medaila Železného polmesiaca (20. 2. 1917)

Tituly a funkcie: tajný radca (14. 12. 1910); uhorský barónsky titul (13. 9. 1912); poslanec uhorského parlamentu za Národnú stranu práce (Nemzeti Munkapárt) v lučenskom volebnom obvode (1910 – 1917); majiteľ c.-k. 46. pešieho pluku (od 22. 2. 1916); prezident Maďarskej kráľovskej štátnej továrne na výrobu vojnového materiálu (Magyar Királyi Állami Hadianyaggyár, od 7. 1. 1922); prezident Kruhu maďarských vojenských spisovateľov (1925); doživotný člen Hornej komory maďarského parlamentu (1927–1942)

Hodnostný postup: honvéd⁶ (1. 4. 1873); desiatnik (6. 6. 1873); čatár (9. 11. 1873); šikovateľ⁷ (1. 10. 1874); kadet (1. 11. 1874); kadet dôstojnícky zástupca (1. 1. 1876); poručík (1. 5. 1876); nadporučík (1. 5. 1883); kapitán 2. stupňa (1. 5. 1888); kapitán 1. stupňa (18. 8. 1889); major (1. 5. 1895); podplukovník (1. 11. 1897); plukovník (1. 11. 1900); generálmajor (1. 5. 1907); poľný podmaršal (1. 11. 1910); generál pechoty (4. 8. 1914); generálplukovník (1. 11. 1916)

Služobné zaradenie: uhor. kráľ. 51. honvédskejší prapór, Jelšava, Budatín, Stará Ďala, Banská Bystrica (od 1. 11. 1874); veliteľ roty uhor. kráľ. 51. honvédskejší prapór, Jelšava, Budatín, Stará Ďala (dnes Hurbanovo), Banská Bystrica (od 1. 5. 1876); dôstojnícky adjutant veliteľstva uhor. kráľ. 78. honvédskejšej pešej brigády, Sátoraljaujhely (od 1. 11. 1881); oddelenie hlavného štábu c.-k. 6. armádneho zboru v Košiciach (od 1. 12. 1883); zástupca dôstojníckeho adjutanta veliteľstva uhor. kráľ. 3. honvédskejšieho dištriktu v Košiciach (od 1. 10. 1884); 1. oddelenie uhor. kráľ. Ministerstva vlastibrany v Budapešti (od 1. 10. 1886); učiteľ organizácie vojsk a taktiky na uhor. kráľ. honvédskej Akadémii Ludovika v Budapešti (od 1. 10. 1889); uhor. kráľ. 9. honvédskejší pluk v Košiciach (od 1. 10. 1893); poverený velením 3. praporu uhor. kráľ. 9. honvédskejšieho pešieho pluku v Prešove (od 1. 5. 1894); dôstojnícky adjutant veliteľstva uhor. kráľ. 3. honvédskejšieho dištriktu v Košiciach (od 1. 11. 1894); učiteľ kurzu pre štábnych dôstojníkov uhor. kráľ. honvédskejšieho dištriktu v Budapešti (od 15. 10. 1896); poverený velením kurzu pre štábnych a vyšších dôstojníkov uhor. kráľ. honvédskejšieho dištriktu v Budapešti (od 18. 2. 1902); veliteľ kurzu pre štábnych a vyšších dôstojníkov uhor. kráľ. honvédskejšieho dištriktu v Budapešti (od 9. 10. 1902); náčelník 1. odboru (skupiny) uhor. kráľ. Ministerstva vlastibrany v Budapešti (od 28. 10. 1904); uhorský minister obrany, Budapešť (od 17. 1. 1910);

⁶ Honvéd – základná hodnosť v uhorskom kráľovskom honvédstve (vlastibrane), čiže radový vojak.

⁷ Šikovateľ (nem. Feldwebel, maď. őrmester) – súdobo aj feldvébel, strážmajster.

náčelník doplňovacej správy rakúsko-uhorských ozbrojených síl, Viedeň (od 8. 2. 1917); preložený do personálnej zálohy (od 3. 11. 1918); penzionovaný 1. 12. 1918, Budapešť.

Dôležitejšie autorské práce: Az osztrák–magyar és az orosz harcztéri és harczi szabályok összehasonlítása. In: LAK 1883, s. 320–340.; A háború génuszai. (Harczásati csevegés). In: LAK 1887, s. 780–790; A X. századbeli magyar hadügyről. In: HK 1888, s. 389–407 a 549–561; Az 1888-iki bakonyvidéki hadosztály keretgyakorlat. (LAK külön füzete). Budapest, 1889; Véderőalkotmány, haderő és harcászat Mátyás király alatt. In: HK 1890, s. 211–228; Harczásati feladatok a terepen. In: LAK 1891, s. 557–648; (spoluautor *dr. Hamay Béla*): „Clausewitz” a háborúról. (LAK külön füzete). Budapest, 1891–1892; A gyalogság támadásának lényege és a védelem a „gyalogsági gyakorlati szabályzat” tükrében. In: LAK 1892, s. 486–509; (spoluautor *Vághó Ignác*): Hadseregyszervezet a magyar királyi honvédségi Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyama számára. Budapest, 1894; A m. kir. honvédségi gyaloghadosztály keretgyakorlat 1894 évben. In: LAK 1894, s. 420–466; A m. kir. honvéd lovashadosztály keretgyakorlat 1894-ben (LAK külön füzete.) Budapest, 1894; A csatatér problémája. In: LAK 1896, s. 6–22; Az abessíniai hadjárat. In: LAK 1897, s. 273–319; A törzstiszti tanfolyamra való előkészület, annak szervezete és oktató eljárása figyelembevételével. In: LAK 1897, s. 489–514; Applicatorisch taktische Aufgaben abgeleitet aus den Operationen und Gefechten an der Iser vom 23. – 29. Juni 1866. Budapest, 1899; Alkalmazó harczásati feladatok az Iser környékén 1866. június 23-tól 29-ig lefolyt hadműveletek- és ütközetekből. Budapest, 1899; A háború génuszai. Budapest, 1910; A háború tényezői. Budapest, 1915; Klobučar Vilmos báró. In: MKK 1925, s. 395–399; A fegyverkezés csökkentésének kérdése. In: MKSZ 1932/2, s. 1–17.

Poznámká: do roku 1876 bol židovského vierovyznania, potom rímsky katolík. Pôvodne a do roku 1876 sa volal Samuel Kohn. Pochovaný 13. 2. 1942 na budapešťianskom cintoríne vo Farkasréte.

Pramene: HL AKVI 2682, 4291; KA MKSM 1911 36-2/1-3, 1917 70-1/7; KA AOK KPQ 99. skatula; KA NL B/1000 Nr. 353., 365.; KA Ms Allg. 488.; KA Pensionsbuch Band V., s. 6; KA *Pallua–Gall*, s. 66; PVBL 55/1915., s. 1113; RK 1915/23., s. 275, 1915/34., s. 397, 1915/137., s. 2299, 1916/8., s. 131, 1916/12., s. 157, 1916/46., s. 997, 1916/148., s. 2987, 1917/25., s. 449, 1917/34., s. 590; Verordnungsblatt für das Heer. 2/1919, s. 60; *Steiner*, s. 13; *Gerő*, s. 81; Lexikon I. vh., s. 284–285; *Ludwigstorff* 1994., s. 172–180; *Gudenus* I. k. (zv.), s. 527–528; MKSZ 1942/3., s. 656–658; Honvédelmi Miniszterek 1848–1994., s. 57–58; Révai Új Lexikona IX. 2002, s. 545; *Broucek* 1980, s. 428; *Broucek* 2009, s. 301; *Bachó*, s. 967; *Sauer*, s. 86; *Bölöny–Hubai*, s. 339; *Zitterhofer, Karl*: GM Samuel Hazai, königlich ungarischer Landesverteidigungsminister. In: ÖMZ 1910. I. Band, s. 22–23; *Berkó* 1928, s. 50–51; NYUKOSZ 1942/5. sz., s. 1; LAK 1899., s. 648; Új Magyar Életrajzi Lexikon III., s. 168; *Kempelen* XI. k., s. 355; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/hazai.htm

Kummer, Heinrich, Freiherr von Falkenfeld

generál jazdectva (General der Kavallerie, lovassági tábornok)

22. 4. 1852, Prešporok, dnes Bratislava (Prešporská stolica) – 8. 12. 1929, Aigen bei Salzburg

Vierovyznanie: katolík

Rodinný stav: ženatý

Deti: 2 synovia, 2 dcéry

Povolanie otca: c.-k. kapitán

Vzdelanie: dve triedy nižšej reálnej školy; katedná škola v Hainburgu (1864 – 1868);

Tereziánska vojenská akadémia vo Viedenskom Novom Meste, Wiener Neustadt (1868 – 1872); Vojnová škola vo Viedni (1876 – 1878)

Jazykové znalosti: nemčina (perfektné), maďarčina (primerane služobnej potrebe), francúzština (čiastočne)

Domáce vyznamenania: Vojnová medaila (KM, 18. 8. 1882); Vojenský zásluhový kríž 3. stupňa (MVK3, 17. 2. 1884); Vojenský služobný odznak pre dôstojníkov 3. triedy (D3, 1. 9. 1897); Rad Železnej koruny, 3. trieda – rytier (EKO-R3, 22. 4. 1898); bronzová Jubilejná pamätaná medaila pre ozbrojené sily z roku 1898 (MJM98, 2. 12. 1898); Rad Leopolda, 3. trieda – rytier (LO-R, 9. 3. 1907); Jubilejný kríž z roku 1908 na vojnovéj stuhe (MJK08, 2. 12. 1908); Fejérváryho jubilejná bronzová medaila (FJBÉ, 9. 8. 1911); Vojenský služobný odznak pre dôstojníkov 2. triedy (D2, 1. 9. 1912); Pamätný kríž z rokov 1912 – 1913, Mobilizačný kríž (MK13, 26. 7. 1913); Rad Železnej koruny, 1. trieda – veľkokríž (EKO-R1, 12. 8. 1913); Rad Leopolda, 1. trieda – veľkokríž s vojnovou dekoráciou (LO-1 KD, 26. 9. 1914)

Zahraničné vyznamenania: rumunský Rad Rumunskej hviezdy 2. triedy – veľkodôstojník (13. 10. 1901); nemecký (pruský) Železný kríž 1. a 2. triedy (7. 11. 1914)

Tituly a funkcie: rakúsky šľachtický titul (27. 7. 1903); rakúsky rytiersky titul s predikátom (3. 7. 1908); tajný radca (7. 6. 1910); majiteľ c.-k. 24. pešieho pluku (od 18. 8. 1910); rakúsky barónsky titul (18. 7. 1916)

Vojnové ťaženia: roku 1882 sa ako kapitán generálneho štábu zúčastnil na potlačení povstania v južnom Dalmátsku a v Hercegovine, bojoval v bitke o horu Stolac (17. 3. 1882)

Hodnostný postup: poručík (1. 9. 1872); nadporučík (1. 5. 1877); kapitán 1. stupňa (1. 5. 1880); major (1. 11. 1888); podplukovník (1. 5. 1891); plukovník (1. 5. 1894); generálmajor (1. 5. 1900); poľný podmaršal (1. 5. 1905); generál jazdecký (1. 5. 1910)

Služobné zaradenie: c.-k. 8. dragúnsky pluk, Svätý Jur (od 1. 9. 1872; c.-k. 4. husársky pluk, Keszthely (od 1. 9. 1873); c.-k. oddelenie generálneho štábu na vojenskom veliteľstve v Prešporku, dnes Bratislava (od 1. 10. 1878); dôstojník generálneho štábu v c.-k. 5. jazdeckej divízii v Prešporku (od 1. 11. 1879); oddelenie generálneho štábu v c.-k. 1. pešej divízii v Sarajeve (od 1. 5. 1881); Železničná kancelária generálneho štábu vo Viedni (od 1. 11. 1883); veliteľ 3. roty c.-k. 13. husárskeho pluku v Budapešti, (od 1. 5. 1887); náčelník hlavného štábu c.-k. 18. pešej divízie, Mostar (od 1. 11. 1888); veliteľ 1. oddelenia c.-k. 8. dragúnskeho pluku, Pardubice (od 18. 10. 1892); náčelník hlavného štábu c.-k. 10. armádneho zboru, Przemysl (od 1. 5. 1894); veliteľ c.-k. 30. pešej brigády, Miskolc (od 6. 4. 1900); veliteľ c.-k. 39. pešej brigády (od 9. 3. 1903) a po jej reorganizácii veliteľ 11. horskej brigády, Dolnja Tuzla (od 1904); veliteľ c.-k. 19. pešej divízie v Plzni (od 8. 4. 1905); veliteľ a veliaci generál c.-k. 10. armádneho zboru, Przemysl (od 13. 2. 1910); zaradený na Hlavné veliteľstvo Landwehru vo Viedni (od 22. 1. 1914); zástupca hlavného veliteľa Landwehru vo Viedni (od 5. 4. 1914); veliteľ armádnej skupiny Kummer (rakúskych domobrancov a Poľského legiónu) na ruskom fronte (od 3. 8. 1914); prezident Vojenskovednej expertnej komisie vo Viedni (od 9. 11. 1914); penzionovaný 1. 8. 1916, Aigen bei Salzburg.

Poznámka: Pochovaný 10. 12. 1929 na cintoríne v Aigen bei Salzburg.

Pramene: KA AKVI 1619. škatuľa; KA GBBL Diverse 390. škatuľa; KA MKSM 1911 36-2/1-3, 1914 43-3/3, 1914 57-5/1, 1914 70-1/64, 1916 70-1/55; KA KM Präs. 1915 2-160/5; KA AOK KPQ 100. škatuľa; KA Ms Allg. 465.; KA NL B/691. Nr. 22., B/1000. Nr. 353., 354.; KA Pensionsbuch Band IV., s. 329; KA *Pallua-Gall* 1903, s. 227; *Broucek* 1980, s. 156; *Lexikon I. vh.*, s. 397–398; *ÖBL IV. Band*, s. 346.; *Döfering* 1928, s. 162–163; *Döfering* 1989, s. 381–382; *Lustig-Prean* 1939, s. 78.

Plank, Eduard, von Uzsok [Eduard Plank, uzsoki Plank Ede]

titulárny generál poľný zbrojmajster (Feldzeugmeister, táborszernagy)

20. 3. 1857, Vyhne (Tekovská stolica) – 16. 6. 1933, Viedeň

Vierovyznanie: katolík

Rodinný stav: slobodný

Povolanie otca: obchodník

Vzdelanie: štyri tieďy reálneho gymnázia v Banskej Štiavnici; obchodná škola, Lubľana; kadetná delostrelecká škola vo Viedni (1876 – 1880); vyšší dôstojnícky kurz na uhor. kráľ. honvédskej Akadémii Ludovika v Budapešti (1890 – 1891); Vojnová škola vo Viedni (1891 – 1893)

Jazykové znalosti: nemčina a maďarčina (perfektné), francúzština (dobré), slovenčina (primerane služobnej potrebe), česky a taliansky (dostačujúco)

Domáce vyznamenania: bronzová Jubilejná pamätná medaila pre ozbrojené sily z roku 1898 (MJM98, 2. 12. 1898); bronzová Vojenská záslužná medaila – Signum laudis (BMVM, 21. 7. 1899); Vojenský služobný odznak pre dôstojníkov 3. triedy (D3, 30. 4. 1901); Vojenský záslužný kríž 3. stupňa (MVK3, 16. 9. 1906); Jubilejný kríž z roku 1908 na vojnovej stuhe (MJK08, 2. 12. 1908); Rad Železnej koruny, 3. trieda – rytier (EKO-R3, 4. 10. 1909); Vojenský služobný odznak pre dôstojníkov 3. triedy (D2, 16. 6. 1911); Rad Železnej koruny, 2. trieda – komandér s vojnovou dekoráciou (EKO-R2 KD, 29. 4. 1915)

Zahraničné vyznamenania: nemecký (pruský) Železný kríž 2. triedy (14. 6. 1915)

Tituly: uhorský šľachtický titul s predikátom (6. 4. 1916)

Hodnostný postup: delostrelec⁸ (16. 6. 1876); hlavný delostrelec⁹ (6. 12. 1876); desiatnik (16. 9. 1877); čatár (1. 6. 1878); šikovateľ (1. 9. 1878); delostrelmajster¹⁰ (od 26. 11. 1879); kadet delostrelectva (18. 8. 1880); kadet dôstojnícky zástupca (1. 5. 1881); poručík (1. 11. 1881); nadporučík (1. 9. 1888); kapitán 2. stupňa (1. 5. 1893); kapitán 1. stupňa (1. 11. 1895); major (1. 5. 1899); podplukovník (1. 11. 1902); plukovník (1. 11. 1905); generálmajor (1. 11. 1911); poľný podmaršal (1. 11. 1914), titulárny generál poľný zbrojmajster (4. 10. 1918)

Služobné zaradenie: c.-k. 5. pluk poľného delostrelectva, Budapešť (od 16. 6. 1876); c.-k. 1. dragúnsky pluk, Hradec Králové (od 1. 9. 1878); c.-k. 5. pluk poľného delostrelectva, Budapešť (od 26. 11. 1879); c.-k. 7. pluk poľného delostrelectva, Krakov (od 18. 8. 1880); c.-k. 5. pluk poľného delostrelectva, Budapešť (od 1. 11. 1883); c.-k. delostrelecký pluk 4. armádneho zboru, Budapešť (od 1. 5. 1885); uhor. kráľ. 6. honvédske husársky pluk, Vác (od 1. 11. 1889); veliteľstvo c.-k. 4. vojenského zboru v Budapešti (od 4. 11. 1893); štáb inšpektora uhor. kráľ. honvédskeho jazdeckta v Budapešti (od 1. 11. 1894); zástupca adjutanta inšpektora uhor. kráľ. honvédskeho jazdeckta v Budapešti (od 1. 11. 1895); učiteľ na uhor. kráľ. Honvédskej ústrednej jazdeckej škole v Budapešti (od 1. 10. 1896); uhor. kráľ. 4. honvédske husársky pluk, Kecskemét (od 1. 5. 1899); veliteľ 2. oddelenia uhor. kráľ. 4. honvédskeho husárskeho pluku, Kecskemét (od 24. 6. 1899); náčelník hlavného štábu inšpektora uhor. kráľ. honvédskeho jazdeckta v Budapešti (od 1. 5. 1901); učiteľ kurzu pre štábnych dôstojníkov uhor. kráľ. honvédstva v Budapešti (od 26. 9. 1902); veliteľ kurzu pre štábnych dôstojníkov uhor. kráľ. honvédstva v Budapešti (od 4. 8. 1906); veliteľ

⁸ Delostrelec (nem. Kanonier, maď. altüzér) – základná hodnosť v delostrelectve, čiže radový vojak.

⁹ Hlavný delostrelec (nem. Vormeister, maď. főtüzér) – zodpovedá hodnosti slobodník.

¹⁰ Delostrelmajster (nem. Feuerwerker, maď. tűzmester) – zodpovedá hodnosti strážmajstra, resp. šikovateľa.

informačného kurzu uhor. kráľ. honvédstva v Budapešti (od 1. 7. 1908); veliteľ uhor. kráľ. 1. honvédskej jazdeckej brigády, Szeged (od 9. 9. 1910); delegovaný generál na veliteľstve uhor. kráľ. 1. honvédskeho dištriktu v Budapešti (od 13. 4. 1912); veliteľ uhor. kráľ. 19. honvédskej jazdeckej brigády v Budapešti (od 1. 3. 1913); delegovaný na veliteľstvo uhor. kráľ. 2. honvédskeho dištriktu, Szeged (od 22. 11. 1913); veliteľ uhor. kráľ. 102. domobraneckej (népfelkelő) pešej brigády na ruskom fronte (od 1. 8. 1914); zdravotná dovolenka, Szeged, Budapešť, Viedeň (od 18. 10. 1914); poverený velením uhor. kráľ. 40. honvédskej divízie na ruskom fronte (od 24. 12. 1914); veliteľ uhor. kráľ. 40. honvédskej divízie na ruskom fronte (od 30. 3. 1915 do 1. 10. 1915); penzionovaný 1. 10. 1916, Viedeň; vojenský veliteľ vojenskej posádky v meste Veľká Sibiň, dnes Sibiu (od 1. 10. 1918. do 7. 11. 1918); opätovne penzionovaný 1. 1. 1919, Viedeň.

Dôležitejšie autorské práce: A lovasság földerítő szolgálata. Márkus Nyomda. Budapest, 1899.

Poznámka: Bol spopolnený 21. 6. 1933 vo Viedni.

Pramene: KA AKVI 2504. škatuľa; HL AKVI 32158; KA GBBL Abgang I/II. 3/166.; KA MKSM 1914 12-1/2; KA KM Präs. 1914 72-10/7; KA NL B/1000 Nr. 356., 360.; KA *Hubatka*, s. 15; KA Pensionsbuch Band IV., s. 330; RK 1913/66., s. 644, 1915/30., s. 361, 1915/44., s. 577, 1915/75., s. 1047; *Gerő*, s. 164; *Kempelen* XI. k. (zv.), s. 535; Partenzettel

Tersztyánszky, Karl, von Nádas [Karol Tersztyánszky, nádasi Tersztyánszky Károly] generálplukovník (Generaloberst, vezérezredes)

28. 10. 1854, Skalica (Nitrianska stolica) – 7. 3. 1921, Viedeň

Vierovyznanie: katolík

Rodinný stav: ženatý

Deti: bezdetný

Meno a ovovanie otca: Tersztyánszky István, súkromník

Vzdelanie: šesť tried gymnázia v Olomouci (1864 – 1871); Vojenské kolégium, St. Pölten (1871 – 1873); Tereziánska vojenská akadémia vo Viedenskom Novom Meste, Wiener Neustadt (1873 – 1877); Vojnová škola vo Viedni (1880 – 1882).

Jazykové znalosti: nemčina (perfektne), maďarčina (dobre), francúzština (dosť dobre) čeština (primerane služobnej potrebe)

Domáce vyznamenania: bronzová Jubilejná pamätná medaila pre ozbrojené sily z roku 1898 (MJM98, 2. 12. 1898); Rad Železnej koruny, 3. trieda – rytier (EKO-R3, 13. 8. 1902); Jubilejný kríž z roku 1908 na vojnovnej stuhe (MJK08, 2. 12. 1908); Rad Leopolda, 3. trieda – rytier (LO-R, 25. 2. 1910); Vojenský služobný odznak pre dôstojníkov 2. triedy (D2, 1. 9. 1912); Pamätný kríž z rokov 1912 – 1913, Mobilizačný kríž (MK13, 1913); Rad Železnej koruny, 1. trieda – veľkokríž s vojnovou dekoráciou (EKO-R1 KD, 5. 10. 1914); Čestné vyznamenanie Za zásluhy o Červený kríž 1. triedy s vojnovou dekoráciou (EZ1-RK KD, 31. 5. 1915); Rad Leopolda, 1. trieda – veľkokríž s vojnovou dekoráciou (LO-GK KD, 4. 11. 1915); Vojenský záslužný kríž 1. stupňa s vojnovou dekoráciou (MVK1. KD, 17. 10. 1916); bronzová Vojenská záslužná medaila – Signum laudis s vojnovou dekoráciou s mečmi (BMVM KDS, 17. 3. 1917); Čestné vyznamenanie Za zásluhy o Červený kríž, zlatá hviezda s vojnovou dekoráciou (VSt-RK KD, 3. 8. 1917). Dodatočne udelené: Meče k Radu Železnej koruny, 1. trieda – veľkokríž s vojnovou dekoráciou (S z. EKO-R1. KD); Meče k Radu Leopolda, 1. trieda – veľkokríž s vojnovou dekoráciou (S z. LO-GK KD); Meče k Vojenskému záslužnému krížu 1. stupňa s vojnovou dekoráciou (S z. MVK1. KD)

Zahraničné vyznamenania: pruský Rad Koruny 3. triedy (9. 1. 1892); pápežský kríž Pro ecclesia et pontifice (26. 7. 1914); nemecký (pruský) Železný kríž 2. triedy (28. 5. 1915);

nemecký (pruský) Železný kríž 1. triedy (3. 11. 1915); pruský Rad Červeného orla 1. triedy – veľkokríž s mečmi (18. 2. 1917)

Tituly a funkcie: tajný radca (2. 4. 1913); majiteľ c.-k. 8. husárskeho pluku (21. 12. 1913).

Hodnostný postup: poručík (1. 9. 1877); nadporučík (1. 5. 1882); kapitán 1. stupňa (1. 5. 1886); major (1. 11. 1892); podplukovník (1. 5. 1895); plukovník (11. 1. 1898); generálmajor (1. 11. 1904); poľný podmaršal (1. 11. 1908); generál jazdectva (1. 5. 1913); generálplukovník (1. 5. 1916)

Služobné zaradenie: c.-k. 8. dragúnsky pluk, Svätý Jur (od 1. 9. 1877); dôstojník hlavného štábu c.-k. 3. jazdeckej brigády, Maribor (od 1. 9. 1882); dôstojník hlavného štábu c.-k. 59. pešej brigády, Černovice, dnes Černivci (od 1. 9. 1883); oddelenie hlavného štábu c.-k. 9. armádneho zboru v Josefove (od 1. 5. 1885); oddelenie hlavného štábu c.-k. 2. armádneho zboru vo Viedni (od 1. 9. 1885); c.-k. 15. husársky pluk vo Viedni (od 1. 11. 1888); veliteľ 6. roty c.-k. 15. husárskeho pluku, Álmosd (od 16. 5. 1889); oddelenie hlavného štábu c.-k. 8. armádneho zboru v Prahe (od 1. 10. 1890); náčelník hlavného štábu c.-k. jazdeckej divízie, Jaroslav v Haličsku (od 21. 10. 1892); veliteľ 1. oddelenia c.-k. 14. husárskeho pluku, Černovice, dnes Černivci (od 20. 1. 1896); veliteľ c.-k. brigádnej dôstojníckej školy, Neu Zuczka, dnes Nova Žučka (od 15. 10. 1896); veliteľ c.-k. 1. dragúnskeho pluku, Stanislav, dnes Ivano-Frankivsk, Łańcut (od 6. 5. 1897); veliteľ c.-k. 8. jazdeckej brigády, Brno, Záhreb (od 26. 9. 1903); veliteľ c.-k. jazdeckej divízie v Ľvove, dnes Ľviv (od 18. 6. 1907); veliteľ c.-k. jazdeckej divízie v Prešporku, dnes Bratislava (od 6. 4. 1908); veliteľ c.-k. 14. pešej divízie v Prešporku, dnes Bratislava (od 18. 4. 1910); poverený velením a veliaci generál c.-k. 4. armádneho zboru v Budapešti (od 20. 9. 1912); veliteľ a veliaci generál c.-k. 4. armádneho zboru v Budapešti (od 1. 10. 1912); veliteľ c.-k. 4. armádneho zboru na srbskom fronte (od 12. 8. 1914); veliteľ c.-k. 4. armádneho zboru na ruskom fronte (od 3. 9. 1914); veliteľ armádnej skupiny Tersztyánszky na ruskom fronte (od 27. 2. 1915); veliteľ c.-k. vojenských síl na Balkáne (od 22. 5. 1915); veliteľ c.-k. 3. armády na srbskom fronte (od 8. 9. 1915); uvoľnený z funkcie a daný do personálnej zálohy, Budapešť (od 18. 9. 1915); veliteľ c.-k. 4. armády na ruskom fronte (od 7. 6. 1916); veliteľ c.-k. 3. armády na ruskom fronte (od 17. 3. 1917 do 11. 7. 1917); kapitán Jazdeckej švadróny c.-k. Telesnej gardy¹¹ vo Viedni (od 30. 8. 1917 do 3. 11. 1918); penzionovaný 1. 12. 1918, Viedeň. Dôležitejšie autorské práce: Gefechtsausbildung der Kavallerie. In: KMH 1906, s. 15–27, 170–186; 1907, s. 21–40.; Welche Lehren ergeben sich aus dem Kriege in Ostasien für die Verwendung der Kavallerie? In: KMH 1907, s. 186–189; Die Kavallerieübungsreise (Gruppe II) 1906. In: KMH 1907, s. 398–418.; Zuckerfütterung im Training. In: KMH 1907, s. 635–637; Kavallerieverwendung in Oberitalien. In: KMH 1908, s. 123–149; Unterlassungssünden! In: KMH 1908, s. 470–483.; Streiflichter auf unsere Übungen, Inspizierungen und Exerzitieren. In: KMH 1908, s. 970–991; Rückblick auf unseren vorjährigen Dienstritt. In: KMH 190, s. 278–282; Unsere Rekruten. In: KMH 1909, s. 994–997; Feuerstärke und Hilfswaffen grösserer Kavalleriekörper. In: KMH, 1910, s. 1–23.

Poznámka: rodina získala uhorské šľachtictvo v roku 1460; menovaný bol pochovaný 9. 3. 1921 na Centrálnom cintoríne (Zentralfriedhof) vo Viedni.

Pramene: KA AKVI 3482. škatuľa; HL AKVI 3243/1890; KA MKSM 1915 69-3/42-8 ad, 1915 84-5/1-38, 1917 84-5/1-29; KA AOK KPQ 100. škatuľa; KA NL B/691. Nr.

¹¹ Jazdecká švadróna c.-k. Telesnej gardy (nem. K. u. k. Leibgarde Reitereskadron, maď. cs. és kir. Testőr Lovasszázad) – plnila reprezentatívne úlohy na cisárskom dvore vrátane palácovej strážnej služby. Funkcia jej veliteľa – kapitána zodpovedala hodnosti generála zbraní, resp. generálplukovníka.

22., B/800 Nr 84a, B/1000 Nr. 353.; KA Ms Allg. 427., 466.; KA Pensionsbuch Band IV., s. 374.; KA *Pallua-Gall*, s. 34; PVBL 1/1892, s. 5, 42/1914, s. 466, 79/1915, s. 1851, 37/1917, s. 1082; Verordnungsblatt für das Heer. 2/1919, s. 60; *Steiner*, s. 12; Lexikon I. vh., s. 667; *Ludwigstorff* 1994, s. 102–110; *Pollmann Ferenc*: Balszerencse semmi más? Tersztyánszky Károly cs. és kir. vezérezredez élete és pályafutása. Budapest, 2003; Révai Új Lexikona XVII. k. (zv.) 2006, s. 840; *Broucek* 1980, s. 267; Der wahnsinnige General. In: NWJ 20. 3. 1927, s. 2; *Rudolf Kiszing*: Ein Heerführer ohne Glück. In: NWJ 12. 9. 1924, s. 6.; *Sauer*, s. 88.; *Lustig-Prean* 1939, s. 110–111; *Kempelen* X. k. (zv.), s. 307–308; www.austro-hungarian-army.co.uk/biog/tersztyanszky.htm

Skratky a názvy rakúskych vyznamenaní a ich slovenské, nemecké a maďarské pomenovanie:

Albrechts-Abz. – Pamätný odznak na blahú pamäť poľného maršala arcivojvodu Albrehta = Erinnerungszeichen an Feldmarschall Erzherzog Albrecht = Albrecht főherceg tábornagy Emlékjel
BM – Pamätná bosniasko-hercegovinská medaila = Bosnisch-Hercegovinische Erinnerungsmedaille = Bosznia-Hercegovinai Emlékérem
BMVM – bronzová Vojenská záslužná medaila (Signum laudis) = Bronzene Militär Verdienstmedaille = Bronz Katonai Érdemérem
D1, D2, D3 – Vojenský služobný odznak pre dôstojníkov 1., 2., 3. triedy = Militärdienstzeichen für Offiziere, 1., 2., 3. Klasse = Katonai Tiszti Szolgálati Jel I., II. és III. osztálya
D64 – Pamätná medaila na prusko-dánsku vojnu z roku 1864 = Erinnerungsmedaille an den Feldzug 1864 in Dänemark = Dán Hadjárat Emlékérme (1864)
EKO-R1., /R2., /R3. – Rad Železnej koruny, 1. trieda – veľkokríž, 2. trieda – komandér, 3. trieda – rytier = österreichische kaiserliche Orden der Eisernen Krone, Ritter 1./ Ritter 2. /Ritter 3. Klasse = Osztrák Császári Vaskorona Rend I., II. és III. osztálya
Ez. F. K. u. W. – Čestné vyznamenanie za umenie a vedu = Ehrenzeichen für Kunst und Wissenschaft = Művészetért és Tudományért Emlékjel
EZ1-RK – Čestné vyznamenanie Za zásluhy o Červený kríž 1. triedy = Ehrenzeichen 1. Klasse vom Roten Kreuze = Vöröskereszt I. osztályú Díszjelvénye
EZ-RK (OZ) – Čestné vyznamenanie Za zásluhy o Červený kríž, dôstojnícky kríž = Ehrenzeichen vom Roten Kreuze, Offiziersehrenzeichen = Vöröskereszt Tiszti Díszjelvénye
FJK – Pamätný kríž na cisára Františka Jozefa = Kaiser Franz Joseph Erinnerungskreuz = Ferenc József Emlékjel
FJO-GK, /K, /OK, /R – Rad Františka Jozefa, 1. trieda – veľkokríž, 2. trieda – komtúr s hviezdou, 3. trieda – komtúr, 4. trieda – dôstojník, 5. trieda – rytier = kaiserlich österreichische Franz Joseph-Orden, -Grosskreuz/ -Komturkreuz/ -Offizierskreuz/ -Ritterkreuz = Osztrák Császári Ferenc József Rend nagy-, parancsnoki-, tiszti- és lovagkeresztje
GMJM 98 – zlatá Jubilejná pamätná medaila pre ozbrojené sily z roku 1898 = Goldene Jubiläumserinnerungsmedaille für die bewaffnete Macht 1898 = Arany Jubileumi Emlékérem 1898
GMVM – Veľká vojenská záslužná medaila za najvyššie pochvalné uznanie (Veľké Signum laudis) = Grosse Militär Verdienstmedaille = Nagy Katonai Érdemérem
GTM – Zlatá medaila Za statočnosť = Goldene Tapferkeitsmedaille für Offiziere = Tiszti Arany Vitézségi Érem
GVO-R – Rad Zlatého rúna (nositeľ insígnií Radu Zlatého rúna) = Ritter des Ordens vom Goldenen Vliese = Aranygyapjas Rend lovagja
HJK 08 – Jubilejný dvorský kríž z roku 1908 = Hof-Jubiläumskreuz 1908 = Udvari Jubileumi Kereszt 1908
KM – Vojnová medaila = Kriegsmedaille = Hadiérem
GTK – Karolov vojenský kríž = Karl-Truppenkreuz = Károly Csapatkereszt
LF-Abz. – Pilotný odznak = Luftfahrerabzeichen = Légjáró-jelvény
LO-GK, LO-1., LO-K, LO-R – Rad Leopolda, 1. trieda – veľkokríž, 2. trieda – komandér, 3. trieda – rytier = österreichische kaiserliche Leopold-Orden, Grosskreuz, /-1. Klasse/ -Kommandeurkreuz/ -Ritterkreuz = Osztrák Császári Lipót Rend nagykeresztje, I. osztálya, parancsnoki és lovagkeresztje
MJK 08 – Jubilejný kríž z roku 1908 na vojnovéj stuhe = Militär-Jubiläumskreuz 1908 = Katonai Jubileumi Kereszt 1908

VOJENSKÁ HISTÓRIA

MJM 98 – bronzová Jubilejná pamätná medaila pre ozbrojené sily z roku 1898 = Bronzene Jubiläumserinnerungsmedaille für die bewaffnete Macht 1898 = Jubileumi Emlékérem a fegyveres erő számára 1898
MK 13 – Pamätný kríž z rokov 1912 – 1913 (Moblizačný kríž) = Mobilisierungskreuz 1912-13 = 1912-13. évi Mozgósítási Kereszt
MMTO-GK, /K, /R – Vojenský Rad Márie Terézie, 1. trieda – veľkokríž, 2. trieda – komandér, 3. trieda – trieda = Militär-Maria-Theresien Orden, -Grosskreuz/-Kommandeurkreuz/-Ritterkreuz = Katonai Mária Terézia Rend nagy-, parancsnoki és lovagkeresztje
MVK1., MVK2., MVK3. – Vojenský záslužný kríž 1., 2., 3. stupňa = Militär Verdienstkreuz 1., 2. und 3. Klasse = Katonai Érdemkereszt I., II. és III. osztálya
SEM-RK – Čestné vyznamenanie Za zásluhy o Červený kríž, strieborná medaila = Silberne Ehrenmedaille vom Roten Kreuze = Vöröskereszt Ezüst Díszérme
SHJM 98 – strieborná Jubilejná dvorská medaila z roku 1898 = Silberne Jubiläumshofmedaille 1898 = Ezüst Jubileumi Udvari Érem katonák számára 1898
SMVM – strieborná Vojenská záslužná medaila (Signum laudis) = Silberne Militär Verdienstmedaille = Ezüst Katonai Érdemérem
STM – Strieborná medaila Za statočnosť = Silberne Tapferkeitsmedaille für Offiziere = Tiszti Ezüst Vitézségi Érem
StO-GK, /K, /Klk – Rad Svätého Štefana, 1. trieda – veľkokríž, 2. trieda – komandér, 3. trieda – rytier = königlich ungarische St. Stephan-Orden, -Grosskreuz / -Kommandeurkreuz/ -Kleinkreuz = Magyar Királyi Szent István Rend nagy-, parancsnoki és kiskeresztje
VM – Medaila za zranenie = Verwundetenmedaille = Sebesültek Érme
VSt-RK – Čestné vyznamenanie Za zásluhy o Červený kríž, zlatá hviezda = Verdienststern vom Roten Kreuze = Vöröskereszt Érdemcsillaga
KD, KD z. – s vojnovou dekoráciou, vojnová dekorácia k = mit Kriegsdekoration, Kriegsdekoration zum = hadidíszítménye
m. KD d. 2., 3. Kl – s vojnovou dekoráciou 2., 3. stupňa = mit Kriegsdekoration der 2., 3. Klasse = a II., III. osztály hadidíszítményével
S z. – s mečmi = Schwerter zum = kardokkal
KDS, KDS z. – vojnová dekorácia s mečmi = Kriegsdekoration mit den Schwertern = hadidíszítmény kardokkal
m. St. – s hviezdou = mit Stern=csillaggal
m. Str. – so stužkou = mit Streifen = sávokkal
m. Br., in Br – s briliantmi = mit Brillanten, in Brillanten = gyémántokkal
m. WS – s opakovanou sponou = mit Wiederholungsspanne = ismétlődő pánttal

Pramene:

AKVI	dôstojnícky kvalifikačný list
AOK	Armee-Oberkommando(Hadsereg- Főparancsnokság)
FÜV	Felülvizsgálati iratok
GBBL	Grundbuchsblatt (Fő-anyakönyvi lap)
HL	Hadtörténelmi Levéltár Budapest
HM Ált.	Honvédelmi Minisztérium, Általános osztály
KA	Kriegsarchiv Wien (bécsi Hadilevéltár)
KM Präs.	Kriegsministerium Präsidial (közös Hadügyminisztérium, elnöki sorozat)
KPQ	Kriegspressequartier (Sajtóhadiszállás)
Militär-Schulen	Militär-Erziehungs- und Bildungsanstalten sowie Fachbildungsanstalten und Reserve-Offiziers-Schulen des k.k./k.u.k. Heeres und der k.k. Landwehr (a cs. /és/ kir. hadsereg és a cs. kir. Landwehr katonai nevelő- és képzőintézményei, valamint szakképzőintézetei és tartalékos tiszti iskolái)
MKSM	Militärkanzlei Seiner Majestät (Öfelsége Katonai Irodája)
MS Allg.	Manuscripte, Allgemeine Reihe (Zbierka rukopisov, Kéziratgyűjtemény, általános sorozat)

VOJENSKÁ HISTÓRIA

NAR	Neue Alphabetische Reihe (a GBBL egyik sorozata)
NL	Nachlässe (Hagyatékok gyűjteménye)
OSZK gyászjelentés	Országos Széchényi Könyvtár Kisnyomtatvány Tárának gyászjelentés gyűjteménye
PaD	Personal ausser Dienst (a GBBL egyik sorozata)
Partenzettel	KA parte (gyászjelentés)
Personalia	HL katonai személyekre vonatkozó iratainak gyűjteménye
Tgy.	Tanulmánygyűjtemény
VAS	Versorgungsakten (Zbierka aktov, Ellátási akták gyűjteménye)
DAZ	Danzer's Armee-Zeitung
DÖTZ	Deutschösterreichische Tageszeitung
HK	Hadtörténelmi Közlemények
KMH	Kavalleristische Monatshefte
LAK	Ludovika Akadémia Közlönye
MGAGW	Mitteilungen über Gegenstände des Artillerie- und Genie-Wesens
MKK	Magyar Katonai Közlöny
MKSZ	Magyar Katonai Szemle
MÖSTA	Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs
MR	Militärische Rundschau
MWM	Militärwissenschaftliche Mitteilungen
NFP	Neue Freie Presse
NYUKOSZ	A Nyugállományú Katonatisztek Országos Szövetségének Hivatalos Lapja
NWA	Neues Wiener Abendblatt
NWJ	Neues Wiener Journal
NWT	Neues Wiener Tagblatt
OMV	Organ der militärwissenschaftlichen Vereine
ÖMZ	Streffleur's (Österreichische) Militärische Zeitschrift
ÖWZ	Österreichische Wehrzeitung
RKZ	Reichskriegerzeitung
RP	Reichspost
TP	Tagespost
VZ	Volks-Zeitung
WA-NWT	Neues Wiener Tagblatt, Wochenendausgabe
WNN	Wiener Neueste Nachrichten
WZ	Wiener Zeitung

Zoznam použitej literatúry:

A m. kir. 1. honvéd gyalogezred története A m. kir. IV. Károly király volt 1. honvéd gyalogezred története és háborús emlékalbuma. Összeállította a bajtársak közreműködésével sepsiszek-nagyborosnyói *Bartha Lajos* m. kir. honvéd altábornagy, volt ezredparancsnok. Kiadta a volt 1. honvéd gyalogezred története és háborús emlékalbuma kiadóhivatala. Budapest, 1939.

Alföldi László Mihály: Die Generale Magyarischer Nationalität im k.u.k. Heer von 1890 bis 1914. Phil. Dissertation. Innsbruck, 1970.

Bachó dezséri Bachó László (szerk.): A Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia története. A Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia kiadása. Budapest, 1930.

Berkó 1928. *Berkó István* (szerk.): A Magyar Királyi Honvédség története 1868–1918. Kiadja a M. Kir. Hadtörténelmi Levéltár. Budapest, 1928.

BLGBL. Biographisches Lexikon zur Geschichte der Böhmischen Länder. Herausgegeben von *Heribert Sturm*. Band I–III. R. Oldenbourg Verlag. München–Wien, 1979–2000.

BLGS. Biographisches Lexikon zur Geschichte Südosteuropas. Herausgegeben von *Mathias Bernath* und *Felix von Schroeder*. Redaktion *Gerda Bartl*. Band I–III. R. Oldenbourg Verlag GmbH. München 1974–1978.

Bölköny József–Hubai László: Magyarország kormányai 1848–2004. Ötödik kiadás. Akadémiai Kiadó. Budapest, 2004.

Brockhaus V. Band Brockhaus Enzyklopädie in vierundzwanzig Bänden. V. Band. Cot-Dr. F. A. Brockhaus. Mannheim, 1988.

Broucek 1980. *Broucek, Peter* (eingeleitet und herausgegeben von): Ein General im Zwielficht. Die Erinnerungen Edmund Glaises von Horstenau. Band 1. Hermann Böhlau Nachfolger. Wien–Köln–Graz, 1980.

Broucek, Peter (bearbeitet von): Geschichte der k.u.k. Wehrmacht. VI. Band. Der Allerhöchste Oberbefehl. Die Garden. Herausgegeben von der Direktion des Heeresgeschichtlichen Museums in Zusammenarbeit mit der Gesellschaft für Österreichische Heereskunde. Wien, 1988.

Broucek, Peter (eingeleitet und herausgegeben von): Theodor Ritter von Zeynek: Ein Offizier im Generalstabskorps erinnert sich. Böhlau Verlag. Wien–Köln–Weimar, 2009.

Broucek, Peter – Peball, Kurt: Geschichte der österreichischen Militärhistoriographie. Böhlau Verlag. Köln–Weimar–Wien, 2000.

Döfering 1928. *Döfering, Karl Friedrich von Frank zu*: Alt-Österreichisches Adels-Lexikon. I. Band (1823–1918). Im Selbstverlage des Verfassers. Wien, 1928.

Döfering 1989. *Frank-Döfering, Peter*: Adels Lexikon des Österreichischen Kaisertums 1804–1918. Herder. Wien–Freiburg–Basel, 1989.

Encyclopaedia Britannica. 8.: Encyclopaedia Britannica. Volume 8. Edward to Extract. Encyclopaedia Britannica Ltd. Chichago–London–Toronto, 1961.

Frank 1967. *Frank, Karl Friedrich von*: Standeserhebungen und Gnadenakte für das Deutsche Reich und die Österreichischen Erblande bis 1806 sowie kaiserlich österreichische bis 1823 mit einigen nachtragen zum „Alt-Österreichischen Adels-Lexikon“ 1823–1918. Band 1–5. Selbstverlag. Schloss Senftenegg, 1967–1974.

Dr. Gerő József: A királyi könyvek. Budapest, 1940.

Gudenus János József: A magyarországi főnemesség XX. századi genealógiája. I–V. k. Tellér Kft–Heraldika Kiadó. Budapest, 1990–1999.

Hamann, Brigitte (szerk.): Habsburg lexikon. Új Génius Kiadó. Budapest, 1990.

Hofmann–Hubka 1944.

Hofmann, Oskar von – Hubka, Gustav von: Der Militär-Maria Theresien-Orden. Die Auszeichnungen im Weltkrieg 1914–1918. Verlag „Militärwissenschaftliche Mitteilungen“. Wien, 1944.

Honvédelmi miniszterek 1848–1994. Zrínyi Kiadó. Budapest, 1994.

Honvédségi Közlöny, 1929. *Honvédségi Közlöny a m. kir. Honvédség számára* 1929/20. Pallas Részvénytársaság Nyomdája, Budapest, 1929.

Hubatka, Ludwig Oberstleutnant: Verzeichnis der Generale und Flaggenofficiere 1911–1918. Wien, 1919. (levéltári segédlet a KA-ban)

Im Felde unbesiegt *Kerchnawe, Hugo* Herausgegeben: Im Felde unbesiegt. Erlebnisse im Weltkrieg erzählt von Mitkämpfern. III. Band. Österreich. München, 1923.

Kempelen Béla: Magyar nemes családok. I–XI kötet, Pótlék, Függlék. Budapest, 1911.

Knauer, Oswald: Das österreichische Parlament 1848–1966. Bergland Verlag. Wien, 1969.

Landwehr PVBL Verordnungsblatt für die k. k. Landwehr. Personalangelegenheiten. Aus der k. k. Hof und Staatsdruckerei. Wien, 1914–1918.

Lanjus 1939. *Lanjus, Friedrich Graf*: Die erbliche Reichsratswürde in Österreich. Selbstverlag. Schloss Haindorf am Kamp Langenlois, 1939.

Lexikon I. vh. Magyarország az első világháborúban. Lexikon A–Zs. Főszerkesztő *Szijj Jolán*. Petit Real Könyvkiadó. Budapest, 2000.

List 1982. *List, Joachim*: Beiträge zur Stellung und Aufgabe der Erzherzoge unter Kaiser Franz Josef I. Dissertation. Wien, 1982.

Ludwigstorff 1989. *Ludwigstorff, Georg*: Die Feldmarschälle der k.u.k. Armee im 1. Weltkrieg und ihre Orden und Auszeichnungen. Diplomarbeit. Wien, 1989.

Ludwigstorff 1994. *Ludwigstorff, Georg*: Die Generalobersten der k.u.k. Armee und ihre Orden und Auszeichnungen. Dissertation. Wien, 1994.

Lustig-Prean 1939. *FML Lustig-Prean, Julius von Preansfeld*: Lebensskizzen der von 1870 bis 1918 ausgemusterten „Neudstädter“. Band I. Wien, 1939.

Magyar testőrségek névkönyve 1760–1918. Összeállította: *Tisza-Beői Hellebronth Kálmán*. Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság Kiadása. Budapest, 1939.

Militaria Austriaca 6.

NDB. Neue Deutsche Biographie. Herausgegeben von der Historischen Kommission bei der Bayerischen Akademie der Wissenschaften. 1–23. Band. Duncker & Humblot. Berlin, 1953–2007.

NÖB. Neue Österreichische Biographie 1815–1918. (Geleitet von *Bettelheim, Anton*.) I–VIII. Band. Amalthea Verlag. Wien, 1923–1935., Neue Österreichische Biographie ab 1815. (Geleitet von *Rollett, Edwin*.) IX–XXII. Band. Amalthea Verlag. Wien–Leipzig–Zürich, 1956–1987.

ÖBL. Österreichisches Biographisches Lexikon 1815–1950. (Bearbeitet von *Obermayer, Eva*; 1991–2001: Redigiert von *Csendes, Peter*.) Band I–XIII. Verlag Hermann Böhlau Nachfolger. Graz–Köln, 1957–1973., Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften. Wien. 1973–2009.

Pallua-Gall 1903. *Pallua-Gall Julian Hauptmann*: Verzeichnis der Generale und Flaggen-Officiere des k. und k. (k. k.) Heeres und der k. und k. (k. k.) Kriegsmarine 1815–1900. Wien, 1903. (levéltári segédlet a KA-ban)

Pallua-Gall, Julian Oberstleutnant. Verzeichnis der Generale und Flaggenofficiere 1901–1910. Wien, 1919. (levéltári segédlet a KA-ban)

Pensionsbuch der Generäle Band IV–V. (Tábornoki nyugdíjaskönyvek, KA)

PVBL. Kaiserlich-königliches Armee-Verordnungsblatt. Personal-Angelegenheiten. 1859–1869. Verordnungsblatt für das kaiserlich-königliche Heer. 1870–1888., Verordnungsblatt für das kaiserlich und königliche Heer. Personalangelegenheiten. Aus der k. k. Hof und Staatsdruckerei. Wien, 1889–1918.

Rendjelek és kitüntetések, 1944. *Vitéz Felszeghy Ferenc, vitéz Rátvay Imre, nemes Petrichevich György, sédeni dr. Ambrózy György* (szerk.): Rendjelek és kitüntetések történelmünkben. Társadalmi Könyv és Lapkiadó Vállalat. Budapest, 1944.

Révai Új Lexikona. (Főszerkesztő: *Kollega Tarsoly István.*) I–XVIII. k. Babits Kiadó. Szekszárd, 1996–2006.

RK. *Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára.* Személyes ügyek. Hivatalos kiadás. Pallas Részvénytársaság Nyomdája. Budapest, 1914-1918.

Sauer, Herbert: Die Verleihungen des Militärverdienstkreuzes I. Klasse. In: *Militaria Austriaca* 3. Gesellschaft für österreichische Heereskunde. Wien, 1979. 85–90. o.

Steiner, Jörg C.: Schematismus der Generale und Obersten der k.u.k. Armee. Stand: 31. Dezember 1918. Edition S & H. Wien, 1992.

Stourzh, Gerald: Mitgliedschaft auf Lebensdauer im österreichischen Herrenhause. Mitteilungen des Instituts für österreichische Geschichtsforschung. Hermann Böhlau Nachfolger Ges.m.b.H. Graz–Köln, 1965.

Új Magyar Életrajzi Lexikon. I–VI. k. (Főszerkesztő: *Markó László.*) Magyar Könyvklub-Helikon Kiadó. Budapest, 2001–2007.

VBL. Kaiserlich-Königliches Armee-Verordnungsblatt. Aus der kaiserlich-königlichen Hof- und Staatsdruckerei. Wien, 1854.

Verordnungsblatt für das Heer 2/1919

Verordnungsblatt für das Heer 4. Jänner 1919. Nr. 2.

Verordnungsblatt für das Heer, die Kriegsmarine und die Landwehr 12/1922

Verordnungsblatt für das Heer, die Kriegsmarine und die Landwehr 03. 06. 1922. Nr. 12.

Oberstlieutenant *Alphons Freiherr von Wrede* (bearbeitet von): Geschichte der k. und k. Wehrmacht. III. Band 1. und 2. Hälfte. Verlag von L.